

Plan van aanpak verplaatsing dassen Den Bogerd Udenhout

Das&Boom
opvang en advies

Verslag opgesteld door Stichting
Das&Boom opvang en advies in opdracht
van de Gemeente Tilburg
Beek-Ubbergen, september 2011

1. Inleiding

De gemeente Tilburg is voornemens om tegen de noordoostelijke grens van de bestaande bebouwing in Udenhout een nieuwbouwwijk te realiseren (Den Bogerd, zie kaart 1). In een houtwallepje midden in het plangebied bevindt zich echter een bewoonde dassenburcht. Hoe lang de dassen daar al zitten is onbekend. Naast het feit dat in het plangebied zich een bewoonde dassenburcht bevindt, bestaat het gebied uit primair en secundair dassenleefgebied (voornamelijk graslanden en maïsakkers). Voor het vernietigen van dit dassenleefgebied inclusief de dassenburcht en het verplaatsen van de dassen is een ontheffing nodig ex art. 75 van de Ff-wet. Onderdeel van de ontheffingsaanvraag is een plan van aanpak voor de verplaatsing van de dassen. De randvoorwaarden voor het verplaatsen van de dassen, waaraan volgens Das&Boom moeten worden voldaan, is al beschreven in de rapportage “Randvoorwaarden verplaatsing dassen toekomstige nieuwbouwwijk Den Bogerd Udenhout”, Das&Boom april 2011.

Omdat de dassen zich hoogstwaarschijnlijk hebben gevestigd nadat de bebouwingsplannen al in een ver gevorderd stadium verkeerden (de eerste melding van deze burcht heeft plaatsgevonden in november 2010), heeft Das&Boom zijn medewerking verleend om mee te werken aan de verplaatsing van de dassen en de realisatie van de compensatiemaatregelen.

2. Gebiedsbeschrijving

Het plangebied bevindt zich ten noordoost van Udenhout (gemeente Tilburg) en ligt ingesloten tussen de bestaande bebouwing aan de Groenstraat aan de westzijde, bestaande bebouwing Udenhout aan de zuidzijde, de weg “de Mortel aan de oostzijde en boomkwekerijen aan de noordzijde (kaart1).

Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 20 hectare en bestaat voornamelijk uit akkers (12,3 hectare) en graslanden (4,6 hectare). Verder bevindt er zich een boomgaard (0,2 hectare), een paardenbak (0,1 hectare) en een bosje (1 hectare). De overige hectaren worden ingenomen door bebouwing en tuinen (kaart 2).

De dassenburcht met zo’n 8 holingangen bevindt zich tussen twee akkers in een wallepje wat voornamelijk bestaat uit bramen en wat houtopslag. Aan de zuidzijde wordt een deel van dit wallepje door middel van een greppel afgescheiden van de akker. In deze greppel liggen een aantal stortbergen (door dassen uitgegraven hopen grond).

Op meerdere plaatsen in en direct rondom het plangebied zijn activiteiten van dassen (wissels, wroetsporen) geconstateerd (kaart 2).

*Kaart 1:
Plangebied Den
Bogerd Udenhout*

3. Plan van aanpak

Om tot een succesvolle verplaatsing van de aanwezige dassen te komen stelt Das&Boom de volgende stappen voor:

1.   *Onderzoek uitzetlocatie dassen*

In principe wordt altijd eerst gezocht naar een geschikte locatie binnen het territorium van de weg te vangen dassen. Bij voorkeur een oude verlaten dassenburcht of vossenburcht of anders een reliëfrijk gebied waar een kunstburcht aangelegd kan worden. Voorwaarde is dat zich in de directe omgeving van deze locatie geen bewoonde dassenburchten bevinden (i.v.m. territoriumconflicten). Verder is de mogelijkheid tot toezicht en voor de dagelijkse verzorging van de dassen op de uitzetlocatie van belang.

In maart en april 2011 heeft Das&Boom het gebied verkend. Er is in het zoekgebied van circa een straal van 1 kilometer vanaf de bestaande dassenburcht in Den Bogerd één door dassen belopen burcht gevonden. Deze bevindt zich op zo'n 850 meter afstand van de dassenburcht in het plangebied (kaart 2). Het is onduidelijk of deze burcht door dezelfde dassen wordt bewoond als die van "Den Bogerd". Het bos waar de nieuw gevonden burcht is gevonden valt hierdoor wel af als potentiële uitzetlocatie. Ook het bosje hier ten zuidwesten van bevindt zich te dicht bij de nieuwe burcht. Das&Boom adviseert daarom een uitzetlocatie zo dicht mogelijk bij de huidige dassenburcht, waarbij er wel rekening gehouden is met de mogelijke verstoring als gevolg van de nieuw aan te leggen woonwijk. Omdat er geen oude dassen- of vossenburcht aanwezig is nabij het plangebied dient een kunstburcht aangelegd te worden. Aangezien het grondwater hier vrij hoog staat zal de kunstburcht in een terp moeten worden aangelegd. Aanplant van inheemse struiken en bomen op en rond de kunstburcht zal ervoor zorgen dat de dassen voldoende beschutting verkrijgen. De keuze voor de locatie van de kunstburcht is gevallen op een locatie direct ten oosten van een gekapt populierenbosje. Het perceel waar de kunstburcht aangelegd zal worden is eigendom van de gemeente. Op de inrichtingsschets is de beoogde locatie aangegeven.

2.   *Onderzoek compensatiegebied*

Belangrijkste voorwaarde voor het daadwerkelijk vangen en verplaatsen van de das is dat het compensatiegebied ingericht is en functioneel. Met andere woorden, graslanden moeten aanwezig zijn en de hagen en houtwallen moeten zodanig volgroeid zijn dat ze beschutting en voedsel geven aan de dassen. Indien dit niet het geval is en de dassen toch verplaatst zouden worden, bestaat er een zeer grote kans dat de dassen het gebied verlaten en gaan zwerven met alle gevolgen van dien.

Dit onderzoek bevindt zich ten tijde van het schrijven van onderhavig rapport al in een gevorderd stadium. Omdat er vanuit de overheid al de wens bestond om ten oosten van het plangebied, en in het territorium van de te verplaatsen dassen, een ecologische verbindingzone (EVZ) aan te leggen (doelsoort kamsalamander), is door de beoogde terreinbeherende instantie van deze EVZ, Het Brabants Landschap, al met een aantal relevante grondeigenaren gesproken over uitruil van gronden. De te verwezenlijken compensatiegebieden voor de das kunnen deze verbindingzone versterken en bespoedigen.

Uitgangspunt voor het totaal aan compensatiegebied is het totaal aan dassenleefgebied wat verloren gaat door de aanleg van de nieuwbouwwijk Den Bogerd. In het rapport “Randvoorwaarden verplaatsing dassen toekomstige nieuwbouwwijk Den Bogerd Udenhout”, Das&Boom april 2011 wordt uitgegaan van een te realiseren compensatiegebied met primair foerageergebied van circa 11,8 hectare, inclusief houtwallen/hagen. In de bijgevoegde inrichtingsschets (kaart 3) wordt indicatief aangegeven hoe het compensatiegebied verweven in de EVZ eruit kan gaan zien. Het is van belang dat de graslanden dusdanig worden beheerd dat er een rijke bodemfauna ontstaat. Deze bodemfauna (vooral regenwormen) dient bovendien goed bereikbaar te zijn voor dassen. Het heeft dan ook de voorkeur om de graslanden te laten begrazen door koeien. Naast de inrichting van het compensatiegebied is ook de duurzaamheid van de compensatie van belang. Deze duurzaamheid kan alleen verkregen worden door de compensatiegebieden vast te leggen in een bestemmingsplan. Ook het beheer en onderhoud dient geregeld te zijn.

3. *Voorbereiding plaatsing uitzetren/vangren*

Indien de uitzetlocatie exact is vastgesteld, wordt met een aannemer de vanglocatie en de uitzetlocatie bezocht waarbij aangegeven wordt waar precies de vangren en de uitzetren inclusief kunstburcht/terp moeten worden aangelegd. De aannemer kan op basis van deze informatie zijn offerte opstellen.

4. *Inventarisaties dassenburcht(en)*

Om te onderzoeken of de dassenburcht bewoond is en een zo goed mogelijke inschatting te kunnen maken van het aantal dassen in de burcht, vinden vanaf mei observaties plaats en/of worden er camera's geplaatst (vanaf mei komen eventuele jongen ook uit de burcht). Ook wordt de nieuw gevonden dassenburcht gemonitord. Verandering in activiteit op deze burcht kan wijzen op verandering in activiteit op de burcht “Den Bogerd”.

5. *Aanleg uitzetren/vangren*

De aanleg van de vangren en de uitzetren inclusief kunstburcht/terp wordt verricht door een aannemer (onder regie van Das&Boom). De vangren wordt zo geplaatst dat alle hollen binnen de vangren komen te liggen. De vangren dient in één dag geplaatst worden anders bestaat de kans dat dassen door de grote mate van verstoring de burcht verlaten. Vanaf het moment dat de vangren rondom de burcht gereed is worden de dassen in de vangren bijgevoerd. De uitzetren (met kunstburcht) dient al in een veel eerder stadium klaar te zijn om te zorgen dat op het moment van uitzetten de grond rondom de kunstburcht goed ingeklonken is en er weer wat vegetatie is gegroeid voor de beschutting. De kans op acceptatie van de kunstburcht wordt hierdoor vergroot, waardoor de kans verkleind wordt dat de dassen na het openmaken van de ren direct vertrekken en gaan zwerven.

6. *Plaatsing vangkooien en start vangactie*

Indien aan alle voorwaarden is voldaan wat betreft de inrichting van het compensatiegebied en de uitzetren kan er vanaf 1 september begonnen worden met de daadwerkelijke verplaatsing van de dassen. Tussen december en juni is niet mogelijk omdat dit de meest kwetsbare periode voor de dassen is (reproductieperiode). In juli en augustus zijn de dassen niet meer zo honkvast en verblijven ze ook in bijburchten.

De vangkooien worden gelijk met de vangren geplaatst en op scherp gezet. De gevangen dassen worden ter controle naar een plaatselijke dierenarts gebracht. De dassen worden daarna in de uitzetren losgelaten. Indien blijkt dat de dassen om welke reden dan ook niet direct in de uitzetren kunnen worden losgelaten blijven ze tijdelijk in het opvangcentrum van Das&Boom.

Op het moment dat er dassen in de uitzetren worden geplaatst wordt begonnen met het bijvoeren van deze dassen. In principe blijven de dassen 3 maanden na de vangst van de eerste das in de uitzetren, zodat de kans op acceptatie van deze locatie wordt vergroot. Er wordt net zolang gevangen totdat er zich geen dassen meer in de vangren bevinden (controle met camera's) of totdat er een maand lang geen activiteit meer in de vangren is geconstateerd.

7. Vernietigen dassenburcht en leefgebied

Op het moment dat de dassen de mogelijkheid weer wordt gegeven om de uitzetren te verlaten (ca. december) dient het oorspronkelijke woongebied van de dassen zo onaantrekkelijk voor de dassen te zijn gemaakt zodat herkolonisatie van het gebied niet meer interessant is voor de dassen. Concreet betekent dit dat de gehele houtwal waarin de oorspronkelijke burcht zich bevond geëgaliseerd moet zijn. Indien dit wordt nagelaten is de kans op terugkeer van dassen op of nabij de oude hoofdlocatie zeer reëel.

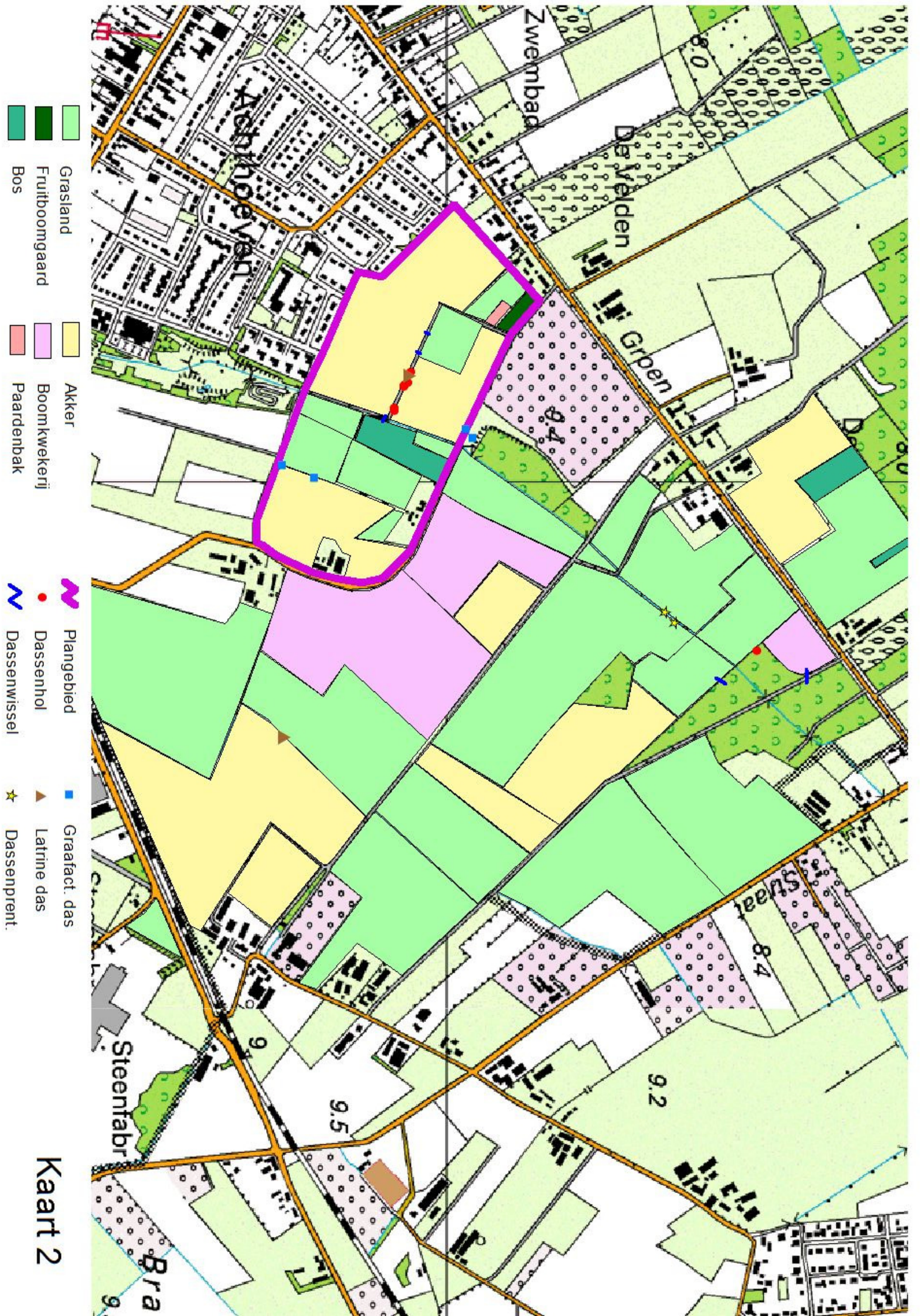
8. Nazorg

Nadat de uitzetren wordt geopend wordt het bijvoeren van de dassen in deze ren langzaam afgebouwd.

BIJLAGE:

Kaart 2 Locaties dassenburchten, gevonden dassenactiviteit en grondgebruik

Kaart 3 Inrichtingsschets compensatiegebied verweven in Ecologische Verbindingszone

- Grasland
- Fruitboomgaard
- Bos
- Akker
- Boomkwekerij
- Paardenbak
- Plangebied
- Dassenhol
- Dassenwissel
- Graafact. das
- Latrine das
- Dassenprent.

Kaart 2

Kaart 3

Legenda

- Haag
- Houtwal
- Grasland
- Toekomstige bebouwing
- Dassentunnel

